

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ (ปทุมธานี-สระบุรี) ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวินัยของนักเรียน มีขั้นตอน ดังนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีการสร้างวินัยนักเรียน

๒.๑.๑ ความสำคัญและความหมายของวินัย

๒.๑.๒ องค์ประกอบของการเรียนรู้วินัย

๒.๑.๓ ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน

๒.๑.๔ สาเหตุปัญหาด้านวินัยนักเรียน

๒.๑.๕ ประโยชน์ของการมีวินัย

๒.๒ ทฤษฎีการสร้างวินัยของเมาเวอร์

๒.๓ แนวทางการสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา

๒.๓.๑ ด้านการรักษาความสะอาด

๒.๓.๒ ด้านการแต่งกาย

๒.๓.๓ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของโรงเรียน

๒.๓.๔ แนวทางการเสริมสร้างวินัย

๒.๓.๕ วิธีเสริมสร้างวินัยแก่นักเรียน

๒.๓.๖ หลักธรรมที่สร้างวินัยให้นักเรียน

๒.๓.๗ กระบวนการศึกษา

๒.๓.๘ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมความมีวินัย

๒.๓.๙ คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัย

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างวินัยนักเรียน

๒.๑.๑ ความสำคัญและความหมายของวินัย

เยาวชนที่มีคุณภาพ ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นกำลังของการพัฒนาสังคมในอนาคตได้นั้น ต้องเป็นผู้ได้รับการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาที่เหมาะสม กล่าวว่าการศึกษาคือความเจริญงอกงาม ซึ่งประสบการณ์ที่เหมาะสมที่ถูกจัดขึ้น ที่เรียกได้ว่า ได้รับการศึกษาที่ดีนั้น ย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียน มีความงอกงาม เช่น อ่านออกเขียนได้ มีความรู้ในแขนงวิชาต่างๆ มีระเบียบวินัยที่ดี รู้จักการแต่งกายที่สุภาพเหมาะสมกับโอกาส มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีวาจาไพเราะ มีคุณธรรม และศีลธรรม เป็นรากแก้วของการพัฒนาสังคมต่อไป ปัจจัยส่วนบุคคลที่จะส่งเสริมให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นได้ ต้องเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า ความสำคัญของวินัยในตนเองมีอย่างน้อย ๒ ประการ ประการที่ ๑ เหตุผลเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตัวแต่ละบุคคล ในเรื่องการแสวงหาความรู้ เนื่องจากปัจจุบันมีอยู่มากมายไม่อาจบรรจุไว้ในหลักสูตรได้หมด แต่ละคนจึงควรแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ปรากฏในหลักสูตรของโรงเรียน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องฝึกให้มีการควบคุมตนเอง มีความเฉลียวฉลาด และมีความเป็นอิสระ เพื่อจะได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้มากที่สุด ประการที่ ๒ ชุมชนจะเจริญและมีความมั่นคงยั่งยืนต่อไปได้ จะต้องอาศัยพลเมืองแต่ละคนทำความดีและเสียสละให้แก่ชุมชน ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตัวเองเท่านั้น^๑

พระธรรมธีรราชหมานู ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ ความละเอียดสุขุม หรือมารยาทในการเข้าสังคม เข้าห้องน้ำ นอน พุด คิด ตลอดจนอนุบัญญัติที่เกี่ยวกับวินัยสิกขาบทต่างๆ หรือการฝึกกาย ฝึกวาจา ฝึกใจ ให้ห่างไกลจากความชั่ว^๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ เครื่องฝึกพฤติกรรมอยู่ในส่วนของศีล วินัยคือศีลระดับบัญญัติทางสังคม ส่วนศีลคือส่วนที่เป็นธรรมชาติ ที่เป็นคุณสมบัติในตัวคน เมื่อคนปฏิบัติวินัยจนเกิดความเคยชินพฤติกรรมนั้นแพร่ขยายไปในสังคมก็จะกลายเป็นวัฒนธรรม หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งวินัย คือ ระเบียบการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมในสังคม และศีล คือความเป็นผู้ตั้งอยู่ในวินัย และพระธรรมปิฎกท่านได้วินัยต่อไปอีกว่า ความเป็น

^๑กาญจนา หาสิตะพันธ์, การควบคุมตนเองในชุมชนทางวิชาการสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๓), หน้า ๒๔.

^๒พระธรรมธีรราชหมานู, มงคลชีวิต ๓๘ ประการ, พิมพ์ครั้งที่ ๘ (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่าพระจันทร์ ๒๕๔๒), หน้า ๘๑.

ระเบียบ เครื่องคิดในการเดินทางในการจราจร หรือวินัยในการอยู่ร่วมกันในหมู่คณะ เป็นต้น อย่างที่เข้าใจกันส่วนมากในปัจจุบันเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยของวินัย^๖

พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ ระเบียบ กฎเกณฑ์ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามเป็นแบบแผน อันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบายไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน วินัยช่วยให้คน ในสังคมห่างไกลจากความชั่วทั้งปวง^๗

อนันต์ ศรีอำไพได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ วินัย หมายถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้สำหรับคนในวงการหนึ่งๆ หรืออาชีพหนึ่งๆ จะมีความแตกต่างกันในเชิงเนื้อหาสาระ ความเข้มข้นของการยึดถือปฏิบัติ^๘

สมบุรณ์ สิงห์คำป้อม ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ คุณลักษณะที่อยู่ภายในของ บุคคล ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบแบบ แผน ตามที่สังคมกำหนดไว้ โดยไม่ถือว่าเป็นการบังคับให้กระทำ^๙

สนอง เครือมากได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัย ดังนี้^{๑๐}

๑. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัย
๒. กำหนดระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพ ของสังคมและให้คณะครูได้มีส่วนร่วมกำหนด
๓. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนทางราชการเกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัย นักเรียน

^๖พระธรรมปิฎก,(ป. อ. ปยุตฺโต), ถึงเวลาปรับเปลี่ยนระบบพัฒนาคนกันใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๖๒ - ๖๕.

^๗พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ, มงคลชีวิต ฉบับ”ทางก้าวหน้า”, (กรุงเทพมหานคร : อุดมศึกษา, ๒๕๔๓), หน้า ๗๒.

^๘อนันต์ ศรีอำไพ, การบริหารทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘๔.

^๙สมบุรณ์ สิงห์คำป้อม, “ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะผู้บริหาร และครูใน โรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษา มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย”, การศึกษาค้นคว้า กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖ - ๓๗.

^{๑๐}สนอง เครือมาก, คู่มือสอบผู้บริหารการศึกษา, สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, ๒๕๓๖), หน้า ๑๑๕.

๔. ศึกษาและประสานงานต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

๕. เป็นผู้อบรมสั่งสอนนักเรียนและกระตุ้นครูให้การปฏิบัติการเสริมสร้างวินัยนักเรียน

๖. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้การเสริมสร้างวินัยเกิดผลดี

๗. ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการรักษาวินัย

๘. ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหา การติดตามประเมินผล

๒.๑.๒ องค์ประกอบของการเรียนรู้วินัย ๕ ประการ

๑. ความรอบรู้แห่งตน คือ ความรู้ของบุคคลนั่นเอง ความรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้มีการเรียนรู้เท่านั้น การที่คนจะมีการใฝ่หาความรู้หรือฝึกฝนตนด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น ฟัง พูด อ่าน เขียน ก็ถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการจะสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นหรือถึงแม้จะรู้อยู่แล้ว แต่ความรู้เหล่านั้นก็สามารถทำให้รู้เพิ่มขึ้นหรือให้ชัดเจนขึ้น รู้ให้เชี่ยวชาญมากขึ้น

๒. แบบแผนความคิดอ่าน คือ วิธีการคิดในแต่่มุมมองของแต่ละบุคคล เพราะบุคคลจะต้องเรียนรู้ ต้องรู้จักวิธีคิด และมีการคิดในหลายๆ แง่มุม เช่น คิดเชิงบวก คิดเชิงลบ คิดนอกกรอบ เป็นต้น เพราะในสถานการณ์ก็มีความแตกต่างกันออกไป โดยจะต้องฝึกฝนให้เราได้เข้าใจ แยกแยะระหว่างสิ่งที่เราเชื่อกับสิ่งที่ปฏิบัติ การที่จะเข้าใจมุมมองและความคิดของผู้อื่นเราจะต้องเปิดใจให้กว้างกับสิ่งที่เราคิด ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์

๓. วิสัยทัศน์ เป็นเรื่องของ การรวมใจเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งจะทำให้องค์กรมีพลังสร้างสรรค์ทำให้สมาชิกขององค์กรทำงานในลักษณะ ท่วมเทใจ ต่อบริการ เนื่องจากวิสัยทัศน์ร่วมเข้าไปกระตือรือร้น กระตือรือร้น เชื่อ ค่านิยมความใฝ่ฝันของชีวิต ของคนในองค์กรเพื่อให้เกิดการเป็นหนึ่งเดียวมีเป้าหมายเดียวกัน

๔. การเรียนรู้เป็นทีม เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วยพลัง ๒ ด้านคือ พลังในด้านของความสามารถของบุคคล กับพลังกลุ่มที่เกิดการเสริมพลังในการเรียนรู้และทำงานเป็นทีม องค์การทั่วไปหากสมาชิกมีการทำงานโดยมีเป้าหมายคนละทิศทาง ทำให้พลังความสามารถขาดประสิทธิภาพไปบ้างแต่ถ้าองค์กรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เกิดการรวมตัวกันก็จะก่อให้เกิดพลัง การเรียนรู้ที่กว้างขึ้น การเรียนรู้ที่หลากหลายจะทำให้สมาชิกทำงานไปสู่เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

๕. การคิดอย่างเป็นระบบ หมายถึง “วินัยของการมองเห็นภาพโดยรวม เห็นทั้งหมด มีกรอบที่มองเห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันมากกว่าที่จะเห็นแค่เชิงเหตุเชิงผลเห็นแนวโน้มนรูปแบบของความเปลี่ยนแปลง มากกว่าจะเห็นแค่ฉาบฉวยหรือผิวเผิน” การคิดอย่างเป็นระบบมีความสำคัญอย่างมากกับสภาพการบริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยการชิงไหวชิงพริบในธุรกิจยุคนี้ ทิศทางปัญหาที่ผู้บริหารทุกคนจำต้องมี หากใครไม่มีจะเป็นผู้แพ้อย่างถาวร สมรรถนะของผู้บริหารต้องเข้าใจสภาพขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ในองค์กร เข้าใจปัจจัยพื้นฐานประวัติศาสตร์และพัฒนาการแต่อดีตถึงปัจจุบัน เห็นความซับซ้อนเกี่ยวของสัมพันธ์กันของระบบย่อย หากแก้ไขหรือดำเนินการตรงที่ใดที่หนึ่งของระบบจะกระทบส่วนอื่นๆ ได้เช่นไร ต้อง “อ่านเกมส์” ได้ และอ่านเกมส์เป็น เวลาจะเดินหมากก็ไม่สมควรเดินหมากทีละตัว โดยขาดการเล็งเห็นหมากทั้งกระดาน เดินหมากเช่นนี้แล้วจะเกิดผลเช่นไร มีแนวทางที่ดีกว่าเช่นไรบ้าง ปฏิบัติการที่เกิดขึ้นจะเป็นเช่นไร^๔

๒.๑.๓ ปัญหาเกี่ยวกับวินัยนักเรียน

อุมาพร ตรังคสมบัติ ได้กล่าวถึง ปัญหาเรื่องวินัยเป็นปัญหาที่ซับซ้อนด้วยเหตุที่วินัยมิใช่ปัญหาที่มีวิธีแก้เฉพาะเจาะจงลงไป ปัจจุบันพบว่ามึนักเรียนจำนวนมากที่มีปัญหาเรื่องวินัยประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน การกระทำผิดวินัย เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่ผู้กระทำผิด และต่อผู้อื่น ตลอดถึงสังคมโดยรวม โดยเฉพาะการกระทำผิดวินัยนักเรียนเป็นปัญหาที่ครูอาจารย์บิดามารดา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดวินัยของนักเรียน การกระทำผิดที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของโรงเรียนที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาของการขาดระเบียบวินัยของโรงเรียนมักปรากฏออกมาในลักษณะการทำความสกปรก และความเสียหายแก่ทรัพย์สินของโรงเรียน การไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมและโรงเรียน การใช้คำสั่งและความรุนแรงมากกว่าใช้เหตุผล การทะเลาะวิวาทการก่ออาชญากรรมในสังคม เพราะโรงเรียนขาดระเบียบวินัย นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมในรูปของการขาดเรียนมาโรงเรียนสาย หนีเรียน การแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การประพฤติไม่เหมาะสม ขาดคุณธรรม จริยธรรม การมั่วสุมในสถานที่อื่นไม่สมควร และกิริยามารยาทหยาบกระด้าง เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ ทุกฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมมือกันแก้ปัญหที่เกิดขึ้น ตลอดถึงมีการแสดง “พฤติกรรมไร้วินัยที่เราเห็นในวัยรุ่นหนุ่มสาวจำนวนมาก เช่น ต่อต้าน ไม่เชื่อฟัง เกร ไม่เรียนหนังสือ ดิฉยาเสพติด

^๔<http://www.google.co.th/>, (๒๕ กันยายน ๒๕๕๓).

เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทำอะไรจับจัด ไม่อดทน ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย เอาแต่เที่ยวเตร่ เหล่านี้เป็นผลจากการที่พ่อแม่ไม่ได้ฝึกวินัยให้เกิดขึ้นในตัวของคุณของตนเอง หากไม่สร้างแบบฉบับที่ดีให้เด็กยึดถือเด็กก็จะไม่ยึดถือแบบฉบับที่ไม่เหมาะสมจากสิ่งรอบตัว เช่น เพื่อนหรือโทรทัศน์ เป็นต้น ฉะนั้นหากไม่อยากจะให้ลูกมีพฤติกรรมดังกล่าวก็จะเริ่มสร้างวินัยให้ลูกตั้งแต่วัยเล็ก^๕

สุกฤกษ์ สมรรถการ ได้กล่าวถึง ปัญหาการขาดวินัยของนักเรียนไว้โดยรวมๆ ก็เกิดขึ้นมาจากหลายสาเหตุหลายด้านด้วยกัน “สาเหตุในด้านการแต่งกายเกิดจากสถานการณ์ในปัจจุบันของสังคมและค่านิยมที่เปลี่ยนไป การบริโภคเทคโนโลยีการสื่อสารโดยไม่คำนึงถึงวิถีไทย ในการประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย ส่วนสาเหตุในด้านความประพฤติ มาจากนักเรียนขาดการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและให้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่เหมาะสม สำหรับการปฏิบัติตนสาเหตุมาจากครูเฝ้าระวังประจำวันไม่มาควบคุมในระหว่างเดินแถวเข้าชั้นเรียน และการกวดขันวินัยในด้านดังกล่าวอาจมีน้อย ครูประจำชั้นอาจไม่อบรมกวดขันวินัยในด้านนี้อย่างจริงจัง” โดยลักษณะการเกิดปัญหาด้านวินัยของนักเรียนนั้นมี ๔ ลักษณะ คือ^๖

๑. ปัญหาการผิดวินัยในชั้นเรียน ได้แก่ การโต้ตอบกับครู การไม่ตั้งใจเรียน การรบกวนคนอื่น ๆ การกินขนมในชั้น ชอบทำลายของ การพูดคำหยาบคาย การพูดปด การให้ร้ายผู้อื่น

๒. การผิดวินัยนอกชั้นเรียน แต่อยู่ภายในโรงเรียน ได้แก่ การต่อสู้กัน การทำลายสิ่งของ การสูบบุหรี่ การใช้ยาเสพติด การแต่งกายผิดระเบียบ การขโมย การเล่นการพนัน การทำสกปรกกรูกรัง การต่อต้านครู การเข้าไปในบริเวณที่หวงห้าม

๓. ปัญหาการหนีโรงเรียน ได้แก่ การไม่เข้าชั้นเรียน การขาดเรียน การทะเลาะวิวาท

๔. ปัญหาความเลื่อมลา เช่น เข้าเรียนช้า มาโรงเรียนสายบ่อยๆ เป็นที่กล่าวอยู่ทั่วไปว่าในปัจจุบันปัญหาวินัยนักเรียนในทุกระดับการศึกษา ได้เพิ่มความหนักใจให้แก่ ผู้บริหารครูและผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

^๕อุมาพร ตรังคสมบัติ, สร้างวินัยให้กับลูกคุณ, (กรุงเทพมหานคร : ชันดีการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๖-๒๘.

^๖สุกฤกษ์ สมรรถการ, “ปัญหาการพัฒนาวินัยและสาเหตุการประพฤติผิดวินัย โรงเรียนเขาชะเมาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๒”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓), หน้า ๘๑-๘๒.

๒.๑.๔ สาเหตุปัญหาด้านวินัยนักเรียน

เชาว์ มณีวงศ์ ได้กล่าวถึง สาเหตุของปัญหาด้านวินัยนักเรียน ย่อมเกิดมาจากหลายสาเหตุทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม เกิดจากตัวนักเรียนเอง หรือปัจจัยภายนอกที่เป็นสาเหตุของปัญหาขึ้นได้ “พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกซึ่งการฝ่าฝืนระเบียบวินัยนั้นย่อมเกิดจากสาเหตุทั้งสิ้น” สรุปได้ ดังนี้^{๑๑}

๑. ปัญหาอันเกิดจากทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว หละหลวม ขาดความอบอุ่น มีลักษณะเป็น “บ้านแตก” พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อยๆ รักลูกไม่เท่ากัน พ่อแม่ดื่มสุรา เล่นการพนัน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของลูกๆ ไม่ให้ความอบอุ่นในด้านความรักจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากหรือน้อยไป ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวยากจน ความผิดเคืองในเรื่องเศรษฐกิจ สร้างความสำนึกที่ผิดๆ กับเด็ก ความเข้มงวดหรือหย่อนยานมากเกินไปในการปกครองของพ่อแม่ ลักษณะสภาพแวดล้อมที่ตั้งของบ้านอยู่ในที่ที่อันไม่เหมาะสมนักเรียนขาดผู้ปกครองดูแลอย่างแท้จริง

๒. ปัญหาจากทางโรงเรียน ครูบางคนมิได้ให้ความรักความอบอุ่น ความเอ็นดู ความเอาใจใส่กับนักเรียนของตนเอง เพราะถือว่าไม่ใช่ลูกหลาน ไม่เข้าใจนักเรียน และไม่พยายามที่จะเข้าใจ สร้างความเบื่อหน่ายและท้อแท้ การควบคุมปกครองโดยเฉียบขาดและเคร่งครัดมากจนเกินไป อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่ดี จำนวนนักเรียนมีปริมาณมากเกินไป

๓. ปัญหาเกี่ยวกับระบบการบริหารโรงเรียนใช้ระบบการบริหารแบบเคร่งครัดหรือหย่อนยานมากเกินไป อันเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัย ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่โรงเรียนบัญญัติขึ้นไว้ หรือของกระทรวงศึกษาธิการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน

๔. ปัญหาจากความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ซึ่งอาจเกิดจากความเข้าใจผิดของผู้ปกครองว่าการอบรมสั่งสอนนักเรียนนั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว ความผิดพลาดอันเกิดจากตัวนักเรียนมักจะบิดให้เป็นภาระและความรับผิดชอบของโรงเรียน

๕. ปัญหาอันเกิดจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีอิทธิพลที่ชักจูงให้นักเรียนยอมรับนับถือค่านิยมที่ไม่เหมาะสมมาปฏิบัติ ค่านิยมบางประการของต่างชาติขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีไทย มีสถานเริงรมย์ แหล่งมั่วสุมโดยทั่วไป

^{๑๑}เชาว์ มณีวงศ์, การบริหารกิจการนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : บุรพาสาส์น, ม.ป.ป.), หน้า ๑๖๕-

ชูศักดิ์ เอกเพชร ได้กล่าวถึงนักเรียนที่ขาดระเบียบวินัยส่วนมากมีสาเหตุมาจาก^๒

๑. เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง เช่น มีความผิดปกติทางร่างกาย จิตใจ การสังคม ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ ตลอดจนการสอบตกและความรู้สึกลดความมั่นคงในโรงเรียน

๒. เกี่ยวกับเพื่อน เช่น เพื่อนฝูงชักชวนกันก่อการวิวาท หรือสร้างบรรยากาศให้เกิดความตึงเครียด

๓. เกี่ยวกับครู เช่น เจตคติของครูที่มีต่อนักเรียน ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางไม่ดี ตลอดเวลาจนเป็นเหตุให้นักเรียนไม่มีความสุขในโรงเรียน สภาพต่างๆ ไปในห้องเรียน วิธีสอนของครู ความเข้าใจในวิชาที่ครูสอน และการแตกแยกกันในหมู่ครูที่นักเรียนสังเกต

๔. เกี่ยวกับทางบ้านหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ทางบ้านมีภูมิหลังไม่ดี สังคมรอบๆ บ้านไม่ดี ทำให้นักเรียนพลอยไม่ดีไปด้วย

๕. สภาพสังคมโดยรวมของบ้านเมืองซึ่งอยู่ในสภาพที่ไม่ดีก็มีส่วนทำให้นักเรียนพลอยไม่ดีไปด้วย นั่นคือ มีตัวอย่างของผู้ใหญ่ที่ขาดระเบียบวินัย

กล่าวโดยสรุปแล้ว สาเหตุของปัญหาด้านวินัยนักเรียนเกิดจากนักเรียนเอง อันเกิดจาก พันธุกรรม ความพิการ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวหละหลวม ขาดความอบอุ่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวยากจน นักเรียนขาดผู้ปกครองดูแลอย่างแท้จริง สาเหตุเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนใช้ระบบบริหารอย่างเคร่งครัด หรือหย่อนยานจนเกินไป สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สภาพสังคมสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพล ชักจูงให้นักเรียนยอมรับนับถือคือค่านิยมที่ไม่เหมาะสม และสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับทางบ้าน โรงเรียน และชุมชน ผสมผสานกัน คือพ่อแม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ แบบเข้มงวดจนเกินไป แบบไม่คงเส้นคงว่า โรงเรียนเคร่งครัดในกฎระเบียบนักเรียนชอบทำตามกลุ่มเพื่อน ลักษณะสังคม และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม

๒.๑.๕ ประโยชน์ของการมีวินัย

นิตยา พลโชติ ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของวินัยไว้ว่าคือ วินัยย่อมเกิดมีประโยชน์ไม่เฉพาะต่อนักเรียนผู้ประพฤติปฏิบัติตามเคร่งครัดเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการของโรงเรียนได้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรภายในโรงเรียนทุกฝ่าย สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข และเป็นผลดีต่อประเทศชาติบ้านเมืองได้มีความสงบร่มเย็น เพราะทุกคนในชาติได้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ทั้งวินัยตนเอง และวินัยของหมู่คณะ ความมีระเบียบวินัยมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนี้ วินัยทำให้สามารถควบคุมตนเองได้

^๒ชูศักดิ์ เอกเพชร, “รูปแบบการจัดบัณฑิตศึกษาสาขาการประถมศึกษาในวิทยาลัยภาคใต้”, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕๒.

ทั้งภายนอกและจิตใจให้ทำแต่สิ่งดีงาม สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณค่าสูงขึ้น ทำให้สังคมมีการพัฒนาที่ดีขึ้น อยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีความสุข^{๓๓}

จรรยา กุลสุทธิชัย ได้กล่าวถึง ทักษะเกี่ยวกับประโยชน์วินัย ดังนี้^{๓๔}

๑. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษาเป็นคนดีขึ้น
๒. วินัย เป็นเครื่องวัดความดีของคน
๓. วินัย เป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล
๔. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
๕. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษาสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี
๖. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษาประพฤติปฏิบัติตัวเองได้ถูกต้องเหมาะสม
๗. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษาเป็นที่รัก น่ายกย่อง น่านับถือ และน่าสรรเสริญมากขึ้น
๘. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษาอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข
๙. วินัย ทำให้ผู้ที่รักษามีความเจริญก้าวหน้า

พนัส หันนาคินทร์ และคณะ ได้กล่าวถึง ผู้มีวินัยในตนเอง ทำให้ป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิต ได้รับการยอมรับและการไว้วางใจจากบุคคลอื่น ทำให้สังคมสงบสุข เพราะทุกคนปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้บุคคลที่มีระเบียบวินัยที่ดี สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ทางที่ดีได้ง่าย^{๓๕}

สรุปได้ว่า เห็นได้ว่าการสร้างวินัยนักเรียน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การส่งเสริมวินัยนักเรียนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ต้องร่วมมือกันระหว่างคณะครู นักเรียน เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐาน ความประพฤติเพื่อนำไปปฏิบัติ ตลอดทั้งทำการอบรมนักเรียนและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูในการส่งเสริมวินัยให้นักเรียน เมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมก็จะทำให้เกิดการยอมรับ เต็มใจปฏิบัติ จนติดเป็นนิสัยและดำเนินอันดีงามของสังคมต่อไป

^{๓๓}นิตยา พลโชติ, “การพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความสะอาด โรงเรียนเทศบาล หนองแขวงประชาอุปถัมภ์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๓๑.

^{๓๔}จรรยา กุลสุทธิชัย, “การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านตำโรง (วิทยุโชนุสรณ์) อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๒๔.

^{๓๕}พนัส หันนาคินทร์ และคณะ, สร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๒), หน้า ๓๘.

๒.๒ ทฤษฎีการสร้างวินัยของเมาเวอร์ (Mower)

เมาเวอร์ (Mower) ได้กล่าวถึง การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาเชื่อว่า จะต้องมียุทธศาสตร์มาตั้งแต่ระยะแรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง เมื่อเติบโตขึ้น การเรียนรู้ของทารกจะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้^{๑๖}

๑. จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ เมื่อทารกได้รับความรู้สึกสบายพอใจความรู้สึกนี้จะติดตราตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น

๒. ขั้นต่อมาเมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนพอใจแล้วสิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้ง คือ การปรากฏตัวของมารดาหรือผู้เลี้ยงดู

๓. การรับรู้ขั้นต่อมาของเด็กก็คือ ความสุข ความพอใจของเด็กที่เกิดจากการได้รับการบำบัดความต้องการต่างๆ ที่ถ่ายทอดจากมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดาก่อให้เกิดความพอใจความสุขแก่เด็กได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวถึง การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมทางจริยธรรมต่างๆ นั้น ความต้องการกระทำเป็นเหตุสำคัญนี้ และเชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego-Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Superego Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความดีความต้องการ แสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล ในแต่ละคนจะมีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ในส่วนผสมที่ไม่เท่ากัน ดังนั้น นักทฤษฎีทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้^{๑๗}

๑. พวกปราศจากจริยธรรม หมายถึง พวกที่มีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ที่น้อยมาก โดยบุคคลจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวเป็นพวกที่ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ บุคคลประเภทนี้เป็นผู้ขาดวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

๒. พวกเอาแต่ใจ หมายถึง พวกที่มีพลังอีโก้มีน้อยแต่พลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มีมากขึ้น แต่ก็จัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลพวกนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลของตัวเอง เป็นคนที่ไม่จริงใจจะยอมอยู่ใต้การควบคุม

^{๑๖}เมาเวอร์ (Mower) อ้างใน พระครูใบฎีกาพงษ์พันธ์ ญาณวโธ, ศึกษาการส่งเสริมวินัยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต ๑, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๓๓ – ๓๔.

^{๑๗}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๕๒-๖๔.

ของผู้มีอำนาจ ถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้ เป็นผู้มีควมมีวินัยในตนเองน้อยลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่ตอนต้น และในคนบางประเภทจะติดตัวไปตลอดชีวิต

๓. พวกชอบคล้อยตาม หมายถึง พวกที่มีพลังควบคุมอีโก้ น้อยเหมือนสองประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมชุปเปอร์อีโก้มีมากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลัก และคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรอง คนประเภทนี้จะอยู่ภายใต้ความควบคุมของกลุ่มหรือสังคม เป็นผู้มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน

๔. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้ในระดับปานกลางแต่มีพลังควบคุมของชุปเปอร์อีโก้มาก พวกนี้จะยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคม ถือตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เห็นว่ากฎเกณฑ์เป็นของศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคนอื่นก็ไม่สนใจคนพวกนี้ขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล แต่ก็เป็นหลักให้กับสังคมได้ เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำ เป็นผู้มีวินัยในตนเองค่อนข้างมาก แต่ยังไม่สมบูรณ์ จึงเป็นประเภทไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

๕. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มาก ขณะเดียวกันก็มีพลังควบคุมชุปเปอร์อีโก้มากเช่นกัน ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผล โดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลักบุคคลประเภทนี้ จะมีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของสังคมอยู่ได้อิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูงมาก จะเป็นผู้ตระหนักถึงผลการกระทำของตนเองต่อผู้อื่น ก่อนที่จะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่นเพื่อที่จะร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป มีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

สมพร สุทัศนีย์ ได้กล่าวถึง เทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยตนเองโดยระงับการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่พึงพอใจโดยเน้นพฤติกรรมที่สังเกตได้ ซึ่งผู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบตนเอง ซึ่งการควบคุมตนเองบนพื้นฐานการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นเทคนิคที่อยู่บนพื้นฐานหลักการเรียนรู้ เงื่อนไขสิ่งแวดล้อมซึ่งพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขนำ (Antecedents) และสิ่งแวดล้อมที่เป็นเงื่อนไขที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม (Stimulus) รวมทั้ง สิ่งแวดล้อมที่เป็นผลกระทบ (Consequence) ที่เกิดหลังการแสดงพฤติกรรมและมีผลในการเพิ่มพฤติกรรม โดยที่บุคคลเมื่อได้แสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลกระทบที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า“ตัวเสริมแรง” (Reinforce) ส่วนผลกระทบที่ระงับพฤติกรรม เรียกว่า “ตัวลงโทษ” (Punish) และเน้นว่าการกระทำใดๆ ที่ได้รับแรงเสริมมีแนวโน้มที่จะทำให้ความถี่ของ

การกระทำนั้นเพิ่มขึ้นส่วนการกระทำที่ไม่ได้รับแรงเสริมมีแนวโน้มที่จะทำให้ความถี่ของการกระทำนั้นลดลงและหายไปในที่สุด อย่างไรก็ตามการควบคุมตนเองไม่ว่ากรณีใดๆ เชื่อว่าเงื่อนไขประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งในการควบคุมตนเองส่วนใหญ่จะประกอบด้วย การสังเกตพฤติกรรมของตนเอง การตั้งเกณฑ์มาตรฐานของตนเอง การประเมินตนเอง และการให้แรงเสริมตนเองโดยจะต้องตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งเป้าหมายจะเป็นเกณฑ์เชื่อมโยงไปถึงการให้แรงเสริมด้วยตนเอง ซึ่งการให้แรงเสริมนั้นสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับได้ และสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กได้^{๑๔}

สรุปได้ว่า การวางรากฐานการมีวินัยในตนเองต้องเริ่มที่วัยเด็ก การอบรมเลี้ยงดู มีผลต่อการมีวินัยในตนเองของเด็ก นอกจากนี้แล้ว การจัดกิจกรรมในโรงเรียน การสอนของครูก็มีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยเช่นกัน ส่วนการจัดว่าใครมีวุฒิภาวะจิตมากน้อยเพียงใดอาจเริ่มวัดได้ในวัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า บุคคลจะมีความดีมากกว่าเมื่อตอนวัยเด็กเสมอไป

๒.๓ แนวทางการสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างวินัยให้แก่นักเรียนไว้ ๒ประการ ดังนี้^{๑๕}

๑. อนาคตวินัย วินัยผู้ไม่อยู่ครองเรือน คือ วินัยของพระภิกษุ สามเณร ได้แก่ ศีล ๒๒๗ และศีล ๑๐ ในมงคลที่ ๕ ท่าน หมายเอาปาริสุทธศีล ๔ คือ

๑) ปาฏิโมกขสังวร ความสำรวมในพระปาฏิโมกข์ เว้นข้อที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามทำตามข้อที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาต

๒) อินทริยสังวร สำรวมอินทริย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ข้อนี้สำเร็จได้ด้วยการอธิษฐาน คือ อธิษฐานว่า ข้าพเจ้าจักไม่ทำอย่างนั้นอีกต่อไป แล้วสำรวมระวังไว้ดี มิให้ศีลขาดตามที่คนตั้งใจว่า บริสุทธด้วยการสำรวม

๓) อาชีวนปาริสุทธศีล ความเป็นอยู่อันบริสุทธ ได้แก่ การแสวงหาปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยาแก้ไข้ ด้วยความบริสุทธิ์

^{๑๔}สมพร สุกตัญญู, เปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, (ยะเชิงเทรา : ศูนย์วิจัยและบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏยะเชิงเทรา, ๒๕๓๖), หน้า ๑๖-๑๘.

^{๑๕}พระธรรมธีรราชมหามุนี (โชดก ญาณสิทธิ), มงคลชีวิต ๓๘ ประการ, หน้า ๘๒-๘๓.

๔) ปัจจัยสันนิสิตตะ พิจารณาปัจจัย ๔ ดังกล่าวมาแล้วนั้นเสียก่อนจึงบริโภค ใช้อย่างปัจจัย คือ บริสุทธิ์ด้วยการพิจารณา

๒. อากาโรวินัย ในแนวปฏิบัตินี้มีอยู่ ๓ อย่าง คือ

๑) จุลอากาโรวินัย ได้แก่ วินัยของผู้ครองเรือนอย่างอ่อน คือ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ตามกำลังศรัทธา ตามปกติธรรมดา

๒) มัชฌิมอากาโรวินัย ได้แก่ วินัยของผู้ครองเรือนอย่างกลาง คือ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ของผู้ที่ไม่มีโอกาสไหว้พระสวดมนต์ ฟังธรรม เรียนธรรม ปฏิบัติสมณะและวิปัสสนา ตามโอกาส เช่น เมื่อถึงวันพระพากันมาค้างคืนปฏิบัติ ดังนี้

๓) มหาอากาโรวินัย ได้แก่ วินัยของผู้ครองเรือนอย่างสูง คือ ศีล ๕ ศีล ๘ และศีล ๑๐ ของผู้เจริญวิปัสสนากรรมฐาน จนผ่านวิปัสสนาญาณไปได้แล้ว คือ

- (๑) ป้องกันเวรภัยต่างๆ
- (๒) ป้องกันบาปทางกาย วาจา ใจ
- (๓) ชำระกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์
- (๔) เป็นมหากุศล
- (๕) เป็นปัจจัยให้เกิดสมาธิ ปัญญา มีผลมาก
- (๖) ทำให้บุคคลเดินทางถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
- (๗) ทำให้บุคคลเป็นผู้ไม่ประมาท
- (๘) ทำให้บุคคลได้เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ทั้ง ๓
- (๙) ทำให้บุคคลได้เป็นผู้บำเพ็ญมรรค ๘
- (๑๐) ทำให้บุคคลได้เป็นผู้เข้าถึงแก่นคน และแก่นธรรมอย่างแท้จริง
- (๑๑) ทำให้บุคคลได้บูชาพระพุทธเจ้า ด้วยการบูชาอย่างสูงสุด
- (๑๒) ทำให้บุคคลได้เป็นผู้หลุดพ้นจากสังสารวัฏ
- (๑๓) ทำให้บุคคลขจัดมารทั้งปวงได้เสีย

อรรถสิทธิ วชิรเมธี ได้กล่าวถึง การเสริมสร้างวินัยนักเรียนมี ๒ แนวทาง ดังนี้^{๒๐}

๑. การเสริมสร้างวินัยเชิงลบหรือเชิงรับ เป็นกระบวนการเสริมสร้างวินัยที่มุ่งจะ กำกับควบคุมไม่ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ผิดกฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ครุส่วนใหญ่ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ต่างก็เห็นว่าการสร้างวินัยโดยวิธีนี้เป็นวิธีการที่ได้ผลรวดเร็ว เพราะสามารถ

^{๒๐}อรรถสิทธิ วชิรเมธี, เสริมสร้างวินัยนักเรียนยุคใหม่ (<http://www.vcharkarn.com/vcafe/> 163209 13:42, (๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒).

หยุดพฤติกรรมของนักเรียนได้ทันทีทันใด และนิยมใช้การลงโทษทั้งที่กระทำต่อร่างกาย และจิตใจของนักเรียนโดยไม่ได้นำถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในระยะยาว ส่วนใหญ่มักเป็นการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่เด็กได้กระทำมาก่อนหน้าแล้ว จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสร้างวินัยเชิงรับ

๒. การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกหรือเชิงรุก เป็นกระบวนการเสริมสร้างวินัยนักเรียนที่มุ่งจะพัฒนาและปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ครูในปัจจุบันอาจจะยังไม่เข้าใจวิธีการ หรือเข้าใจแต่ก็ไม่ค่อยเห็นด้วยเพราะเป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลากว่า จะเห็นผล เป็นวิธีที่ครูจะต้องมีความอดทนอดกลั้นสูง จะต้องใช้ความเป็นกัลยาณมิตร ความรัก ความเมตตาต่อศิษย์อย่างจริงใจ และจริงจัง และครูก็มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ตลอดจนภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีความสุขภายในเวลาจำกัดแต่ถ้าครูทำไม่ได้ก็อาจจะถูกเพ่งเล็งจากผู้บังคับบัญชาก็ได้ ดังนั้นครูจึงไม่นิยมการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเพราะเห็นผลช้า แต่จริงๆ แล้วการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกจะให้ผลที่มั่นคงถาวรกว่า และเป็นวิธีการป้องกันก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์กับนักเรียน จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการเสริมสร้างวินัยเชิงรุก

๒.๓.๑ ด้านการรักษาความสะอาด

การรักษาความสะอาด หมายถึง การระวังดูแลรักษาและป้องกันไม่ให้เกิดความสกปรก ซึ่งความสะอาดเป็นปัจจัยพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี ทั้งสุขภาพตนเองและชุมชน ดังที่ชาวตำบลมะขามล้มได้ถือปฏิบัติกันมานาน ความสะอาดควรเริ่มต้นที่ตัวคน คือ ร่างกายสะอาดก่อนตามลำดับตลอดจนอาคารที่สวมใส่สะอาด ที่อยู่อาศัยบ้านเรือน ชุมชนสะอาด นอกจากความสะอาดแล้วต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกด้วย การสร้างนิสัยรักความสะอาดควรเริ่มตั้งแต่เด็กโดยสมาชิกในครอบครัวเป็นตัวอย่างปฏิบัติอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมและการดำเนินงานดังนี้^{๒๐}

๑. ทุกครอบครัวควรรณรงค์การรักษาความสะอาดร่างกาย บ้านเรือนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอโดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้ให้ความรู้และคำแนะนำในการรักษาความสะอาดร่างกาย บ้านเรือนและชุมชน

๒. รณรงค์ให้ทุกบ้านปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ตามบ้านเรือนสถานที่ราชการและชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสิ่งแวดล้อมโลก

๓. กำหนดให้ทุกบ้าน ทุกคุ้ม ต้องมีถังขยะและกำจัดขยะทุกวัน โดยองค์การบริหาร ให้การสนับสนุนถังขยะเปียกและถังขยะแห้งแก่ชุมชน มีรถเก็บขยะออกให้บริการแก่ชุมชนทุกวัน โดยจะแบ่งการทำงานออกเป็นโซน

^{๒๐}อาสาสมัครสาธารณสุข,ร่วมกับผู้นำชุมชน, (วัดสุขเกษม หมู่ที่ ๒ ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี),

๔. จัดกิจกรรมร่วมกันทำความสะอาด ขยะสิ่งปฏิกูลในคลองส่งน้ำเพื่อไม่เกิดน้ำเน่าเสียโครงการขุดลอกคลองกำจัดผักตบชวา และสิ่งปฏิกูล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม สนับสนุนเครื่องจักรกลหนักและน้ำมันในการขุดลอกคลองร่วมกันทำความสะอาดและพัฒนาหมู่บ้าน ด้วยการทำความสะอาดขยะและสิ่งปฏิกูลในแม่น้ำลำคลอง ในวันสำคัญต่างๆ

๕. จัดกิจกรรมทำความสะอาดบริเวณถนน ที่สาธารณะในหมู่บ้านเนื่องในวันสำคัญต่างๆ จัดกิจกรรมทำความสะอาดบริเวณถนน และที่สาธารณะในหมู่บ้านในวันสำคัญ เช่น วันแม่แห่งชาติ, วันพ่อแห่งชาติ เช่น ความสะอาดบริเวณถนนและที่สาธารณะ ทุกวันพระหลังจากเสร็จจากการไหว้พระทำบุญที่วัด

๖. คณะกรรมการหมู่บ้าน และ อสม. ร่วมกันดูแลรักษาความสะอาด สุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และความรู้และความสำคัญแก่ชาวบ้าน

๗. โรงเรียนทุกโรงเรียนร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข จัดกิจกรรมตรวจร่างกายความสะอาดเด็กนักเรียนทุกวันและจัดให้มีการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

๘. การจัดโครงการอบรมผู้นำนักเรียน ในเรื่องการดูแลรักษาความสะอาด แก่แกนนำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้เกิดผลแก่นักเรียนในโรงเรียนต่อไป

๙. การจัดโครงการอบรมผู้นำนักเรียน ในเรื่องการดูแลรักษาความสะอาด แก่แกนนำนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่โรงเรียนวัดสุขเกษม, โรงเรียนวัดโบสถ์, โรงเรียนวัดตะลุ่ม และโรงเรียนวัดตะปะโยคาราม เพื่อขยายผลแก่นักเรียนในโรงเรียนต่อไป

๑๐. โครงการการจัดการสุขภาพของหมู่บ้านโดยอาสาสมัครสาธารณสุข ร่วมกับผู้นำชุมชนวัดสุขเกษม

๒.๓.๒ ด้านการแต่งกาย

การเสริมสร้างวินัยนักเรียน เป็นการกำหนดแนวปฏิบัติของโรงเรียนโดยที่ให้นักลกรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนด และเผยแพร่ให้เข้าใจแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้เล็งเห็นคุณค่าและถือปฏิบัติตามขอบข่ายในแต่ละด้าน คือ วินัยด้านการแต่งกาย มีระเบียบวินัย ขอบบังคับของสถานศึกษา ดังนี้

อารีย์ พันธมณี ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมการแต่งกาย ไว้ว่า คือ วัฒนธรรมการแต่งกายถือเป็นวินัยอย่างหนึ่ง เพราะการแต่งกายที่ถูกกาลเทศะเป็นการบ่งบอกให้ผู้อื่นรู้ว่า ผู้แต่งกายเป็นคนเช่นไร เครื่องแต่งกายจะบอกให้ผู้พบเห็นรู้ว่าถึง วัฒนธรรม รสนิยม พหุศนคติ อหยาสัย อารมณ์ ความชอบ ตลอดจนจิตใจของผู้ประดับตกแต่ง การแต่งกายดี เรียบร้อยถูกต้องกาลเทศะตามสมัย

นิยม ย่อมได้รับการชื่นชม ยกย่องจากผู้พบเห็นจะทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น และภูมิใจ การแต่งกายกระทำเพื่อให้เกียรติกับบุคคล หรือสถานที่ และเป็นการแสดงความนับถือในตนเองเมื่อเรามีความรู้สึกว่าเราจะแต่งกายเรียบร้อย ถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพและสร้างความมั่นใจในตนเอง^{๒๒}

ธรรมธศ โขติคุญชร ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมการแต่งกาย ไว้ว่า คือ การแต่งกายต้องทำให้ถูกต้อง เหมาะสม ถูกกาลเทศะ โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายของนักเรียน ต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นไปในทางเดียวกัน เพราะ “โรงเรียนเป็นสถานที่ในการอบรม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน จึงควรที่จะจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ และมีส่วน ได้รับผิชอบในการพัฒนาการแต่งกาย ควรจะดำเนินการจัดกิจกรรมรณรงค์นักเรียนแต่งกาย และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนดังนี้^{๒๓}

๑. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายนักเรียนในโรงเรียน
ให้นักเรียนปฏิบัติอย่างชัดเจน

๒. ประชุม ชี้แจงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกายของนักเรียนในโรงเรียน
ให้นักเรียนเข้าใจอย่างทั่วถึง

๓. ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายให้นักเรียนนำไปปฏิบัติ
อย่างถูกต้อง

๔. จัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียน ให้มีบรรยากาศร่มรื่น สะอาด น่าอยู่
ได้อย่างเหมาะสม โดยจัดกิจกรรมแบ่งพื้นที่รักษาความสะอาด

๕. ตรวจเครื่องแต่งกาย รวมทั้งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแบบที่สวมใส่
ประจำวันของนักเรียน และตามที่โรงเรียนกำหนด

๖. จัดประกวดความสะอาดเรื่องระเบียบเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายประจำและ
ต่อเนื่อง

๗. มีการกล่าวตักเตือน และดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน ที่แต่งกายไม่ถูกต้อง
ตามระเบียบของโรงเรียน

๘. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติในด้านการแต่งกายของนักเรียน ในโรงเรียน

^{๒๒}อารีย์ พันธุ์ณี, การพัฒนาบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์สุวรรณ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๕.

^{๒๓}ธรรมธศ โขติคุญชร, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมในประมวลสารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๖-๑๓๓.

วิจิตร อาชะกุล ได้กล่าวถึง การแต่งกาย ไว้ว่า คือ การแต่งกายเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่ตนเอง ผู้ที่แต่งกายดีย่อมดึงดูดความสนใจให้ผู้อื่น อยากคบหาสมาคมด้วย เครื่องแต่งกายช่วยเสริมสร้าง และสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพ ของตนเองได้ การแต่งกายดีทำให้มีเสน่ห์ ไม่จำเป็นต้องใช้ของมีราคาแพง หรือหรูหราแบบทันสมัย ไม่ต้องถึงกับนำสมัย เป็นการสิ้นเปลือง สิ่งสำคัญแต่งกายให้เหมาะสมกับรูปร่างบุคลิกของตน การแต่งกายของคนเราย่อมบ่งบอกอะไรหลายอย่างว่า ผู้แต่งนั้นมีรสนิยม นิสัย ฐานะ ความรู้สึกลึกซึ้ง การศึกษา อารมณ์ จิตใจว่าเป็นอย่างไร ผู้ที่แต่งกายเป็น จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกให้เด่น เก่ง มีเสน่ห์ ดูเรียบร้อย และงามสง่า การแต่งกายที่เหมาะสมนั้นควรคำนึงว่า เหมาะสมกับวัย โอกาส สถานที่ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์และส่วนผู้ที่แต่งกายดี ประพฤติดี มีเสน่ห์ ผู้คนอยากใกล้ชิดสนิทสนม^{๒๔}

กรณีนี้ ถาวรสุข ได้กล่าวถึงการพิจารณาตนเอง ควรพิจารณาข้อด้อยของตนเองเพื่อนำมาปรับปรุงกายแต่งกายให้เหมาะสม เช่นการเลือกเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับรูปร่างที่ผอมหรืออ้วน รูปร่างสูงหรือต่ำ สีผิวกาย เพศและวัยรวมถึงบุคลิกภาพ ดังนี้^{๒๕}

๑. การรับฟังคำวิจารณ์ การเปิดใจกว้างรับฟังคำวิจารณ์จากบุคคลรอบข้าง จะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้เราสามารถทราบจุดเด่นจุดด้อยของร่างกายเรา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

๒. การแต่งกายให้เหมาะสม การแต่งกายให้เหมาะสมกับเพศ วัย เวลา สถานที่ จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพได้อีกทางหนึ่ง

๓. การพรางส่วนด้อยเน้นส่วนดี บุคคลทุกคนจะมีจุดเด่นและจุดด้อยของร่างกาย เช่นบางคนหน้าสวยแต่ขาไม่สวย จึงต้องพยายามทำให้ดึงดูดความสนใจให้คนอื่นมองที่จุดเด่นจนกระทั่งลืมมองที่จุดด้อย หรือใช้เสื้อผ้าช่วยพรางส่วนด้อยของร่างกาย

๔. บุคคลที่ร่างกายเตี้ยล่ำ ควรใช้เสื้อผ้าลายเส้นแนวตั้งหรือเฉียงขึ้น เสื้อผ้าควรใช้ทรงแคบยาวคลุมสะโพก กางเกงควรเป็นแบบเรียบๆ ไม่มีจีบ กระโปรงแบบเรียบๆ ควรใช้ผ้าสีเข้มแบบทึบตัว หลีกเลี่ยงการใช้เข็มขัดเส้นใหญ่

๕. บุคคลที่มีร่างกายอ้วน ควรใช้เสื้อผ้าลายเส้นแนวตั้ง หลีกเลี่ยงลายเส้นโค้งหยักหรือทรงกลม ไม่ควรใช้เสื้อรัดรูปหรือหลวมมากจนเกินไป แบบเสื้อควรเป็นแบบเรียบ ควรใช้เสื้อผ้าสีเข้มหรือโทนหม่นๆ เป็นผ้าที่มีน้ำหนัก ควรหลีกเลี่ยงการใส่เสื้อแขนงูและผ้าที่มันวาว

^{๒๔}วิจิตร อาชะกุล, เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๓-๑๒๔.

^{๒๕}กรณีนี้ ถาวรสุข, <http://www.google.co.th/search>, (๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓).

๖. บุคคลที่มีร่างกายผอม ควรสวมเสื้อผ้าลายขวางหรือเส้นโค้ง เสื้อผ้าควรมีการหมุนไหล่ ควรใช้เสื้อคอปิดเพื่อบังความผอมของลำคอ ถ้าใส่เสื้อสูทควรให้ยาวคลุมสะโพก เข็มขัดควรใช้เส้นใหญ่ ถ้าสวมกระโปรงควรเป็นกระโปรงยาวปิดขา ถ้าเป็นกางเกงควรเลือกแบบมีจีบที่เอว ควรเลือกใช้เสื้อผ้าสีสว่างหรือสีอ่อน

๗. บุคคลที่มีร่างกายสูงใหญ่ จะแต่งตัวได้ค่อนข้างง่าย สามารถใช้เสื้อผ้าได้หลายแบบ แต่ที่สำคัญก็คือควรเลือกให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่

การแต่งกายที่เหมาะสมนอกจากช่วย "สร้างงาน" ให้เราแล้ว ยังเป็นเครื่องมือช่วย "สร้างมิตรภาพ" ให้เราได้เป็นอย่างดีเราควรตระหนักว่าการแต่งกายนั้น เชื่อมโยงกับมิตรภาพอย่างแนบแน่น คนบางคนยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่งกายโดยยึดความพึงพอใจของตนเองเป็นหลัก ไม่เคยคิดถึงกลุ่มที่ตนไปปฏิสัมพันธ์ด้วย อาจทำให้ต้องเสียเพื่อน เสียมิตรภาพไปโดยไม่รู้ตัว เช่น ยึดติดสไตล์การแต่งตัวของตนเองจนไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้จัดงาน หรือมีเป้าหมายในการแต่งกายเพื่อมาอวดว่า ตนเองมีฐานะดีกว่าคนอื่นๆ อาจเสียเพื่อนไปหลังจากวันนั้น

๒.๓.๓ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของโรงเรียน

การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติของโรงเรียน หรือข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัดนั้น ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดีงามของโรงเรียน และเพื่อลดปัญหาในด้านต่างๆ อันจะติดตามมาเพราะสาเหตุแห่งการไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน “ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมที่ตราไว้ในกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๑๕) ตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๓๒ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤติจรรยาบรรณ และแต่งกายของนักเรียนและนักศึกษา ไว้ดังนี้

กรมพลศึกษา ได้กล่าวถึง การแต่งกาย และความประพฤติดังต่อไปนี้ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน ไว้ดังนี้^{๒๖}

๑. นักเรียนชายไว้ผมยาวโดยไว้ผมข้างหน้าและกลางศีรษะยาวเกิน ๕ เซนติเมตร และชายผมรอบศีรษะไม่ตัดเกรียนชิดผิวน้ำ หรือไว้หนวดหรือเครา นักเรียนหญิงตัดผมหรือไว้ผมยาวเลยต้นคอ หากโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้อนุญาตไว้ผมยาวเกินกว่านั้นก็ให้รวบให้เรียบร้อย ห้ามใช้เครื่องสำอางหรือสิ่งปลอมเพื่อการเสริมสวย

^{๒๖} กรมพลศึกษา, รายงานการวิจัยการทดลองนำกิจกรรมกลุ่มพัฒนาคุณภาพงานมาใช้ในวิทยาลัยพลศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายแผนงานและติดตามผล สำนักงานเลขาธิการกรมพลศึกษา, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐.

๒. เที้ยวเร่ร่อนอยู่ในที่สาธารณะสถานหรือ ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือสาธารณะสมบัติ

๓. แสดงกิริยา วาจา หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สุภาพ

๔. มั่วสุม และก่อความเดือดร้อน รำคาญอย่างใดอย่างหนึ่ง

๕. เล่นการพนันซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายการพนัน

๖. เที้ยวเตร่กลางคืนระหว่างเวลา ๒๒.๐๐ น. ถึง ๐๔.๐๐ น. วันรุ่งขึ้นเว้นแต่ไปกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือได้รับอนุญาตจากโรงเรียน หรือสถานศึกษา

๗. สูบบุหรี่ สูบกัญชา หรือเสพสุรา ยาเสพติด หรือของมีนเมาอย่างอื่น

๘. เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือสถานอื่นใดซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือสถานการพนันในระหว่างเวลาที่มีการเล่นการพนัน เว้นแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่หรือเยี่ยมญาติในสถานทีนั้น

๙. เข้าไปในงานหรือร่วมงานสังสรรค์ และงานนั้นมีการเต้นรำ หรือแสดงซึ่งไม่สมควรแก่สภาพของนักเรียน เว้นแต่ไปกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรืองานนั้นบิดา มารดาผู้ปกครอง หรือสถานศึกษาของนักเรียนคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัด

๑๐. เข้าไปในสถานค้าประเวณี เว้นแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่ในที่นั้น หรือไปเยี่ยมญาติซึ่งอาศัยอยู่ในสถานทีนั้น

๑๑. คบค้าสมาคมกับหญิงซึ่งประพฤติดน เพื่อการค้าประเวณี เว้นแต่จะเป็นญาติใกล้ชิดกับหญิงนั้นและประพฤติดนในทำนองชู้สาว

๑๒. มีวัตุระเปิด หรือมีอาวุธติดตัวหรือซ่อนเร้นไว้เพื่อใช้ในการประทุษร้าย

๑๓. หลบหนีโรงเรียน

๒.๓.๔ แนวทางการสร้างวินัยนักเรียน

การเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัย นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยเป็นสิ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนจึงต้องแนะนำแนวทางให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วินัยในตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นยอดปรารถนาของสังคมโดยทั่วไป

อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี การเสริมสร้างวินัยนักเรียน มี ๒ แนวทาง ไว้ดังนี้^{๒๗}

๑. การเสริมสร้างวินัยเชิงลบหรือเชิงรับ เป็นกระบวนการเสริมสร้างวินัยที่มุ่งจะกำกับควบคุมไม่ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ผิดกฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนด ครุส่วนใหญ่

^{๒๗} อรรถสิทธิ์ วชิรเมธี, เสริมสร้างวินัยนักเรียนยุคใหม่, (วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒).

ทั้งในอดีตและปัจจุบันต่างก็เห็นว่าการสร้างวินัยโดยวิธีนี้เป็นวิธีการที่ได้ผลรวดเร็ว เพราะสามารถหยุดพฤติกรรมของนักเรียนได้ทันทีทันใด และนิยมใช้การลงโทษทั้งที่กระทำต่อร่างกาย และจิตใจของนักเรียนโดยไม่ได้นำถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในระยะยาว ส่วนใหญ่มักเป็นการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่เด็กได้กระทำมาก่อนหน้าแล้ว จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสร้างวินัยเชิงรับ

๒. การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกหรือเชิงรุก เป็นกระบวนการเสริมสร้างวินัยนักเรียนที่มุ่งจะพัฒนาและปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน ครูในปัจจุบันอาจจะยังไม่เข้าใจวิธีการ หรือเข้าใจแต่ก็ไม่ค่อยเห็นด้วยเพราะเป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลากว่าจะเห็นผล เป็นวิธีที่ครูจะต้องมีความอดทนอดกลั้นสูง จะต้องใช้ความเป็นกัลยาณมิตร ความรัก ความเมตตาต่อศิษย์อย่างจริงใจ และจริงจัง และครูก็มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ตลอดจนภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีความสุขภายในเวลาจำกัด แต่ถ้าครูทำไม่ได้ก็อาจจะถูกเพ่งเล็งจากผู้บังคับบัญชาก็ได้ ดังนั้นครูจึงไม่นิยมการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกเพราะเห็นผลช้า แต่จริงๆ แล้วการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกจะให้ผลที่มั่นคงถาวรกว่า และเป็นวิธีการป้องกันก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์กับนักเรียนเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเสริมสร้าง วินัยเชิงรุก

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงแนวคิดในการสร้างวินัยนักเรียนเอาไว้ ๕ ประการ ดังนี้^{๒๔}

๑. การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินที่ดี

๒. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติผสมผสานกับหลักการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย ดังนั้นการไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว

๓. การใช้องค์รวม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจพฤติกรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษา และหลักการพัฒนาจริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำมีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความร่วมมือในการกระทำ

๔. การใช้แรงงานहनุสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งหวังหรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบแม้ความภาคภูมิใจในการปฏิบัติ

^{๒๔} สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือและสื่อการพัฒนาจิตพิสัยในระดับการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สังกัดงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓.

หากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น อันเกิดจากการเปรียบเทียบและพึงพากำลึงใจจากภายนอก

๕. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

๒.๓.๕ วิธีส่งเสริมวินัยในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา^{๒๕} ได้กล่าวถึงการส่งเสริมวินัยในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนนักการภารโรง และประชาชนโดยทั่วไปที่ได้ประสบพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนบางสิ่งบางอย่าง แล้วแจ้งให้ผู้ปกครองหรือโรงเรียนได้รับทราบ ก็จะเป็นการส่งเสริมวินัยในโรงเรียน โดยการได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่าย มีหลักการส่งเสริมได้หลายวิธีด้วยกัน “วิธีที่จะสนับสนุน หรือส่งเสริมให้เด็กรู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง หรือการช่วยสร้างความรับผิดชอบที่ดีแก่เด็ก เป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบันอาจทำได้หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

๑. พ่อแม่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับลูกของตน ไม่ควรจะบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตามกฎบังคับที่วางไว้ หรือปล่อยปละละเลยเด็กจนเกินไป การให้เด็กทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ควรจะให้คำแนะนำและชี้แจงแต่โดยดี เพื่อจะช่วยให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่ให้ทำนั้น

๒. พ่อแม่จะต้องยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตัวเอง ไม่ควรจะควบคุมเด็กอยู่ตลอดเวลา ควรให้โอกาสแก่เด็กไปเล่นกับเพื่อนๆ บ้าง เพื่อเขาจะได้รู้จักอยู่กับเด็กอื่นๆ รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กด้วย

๓. จงพยายามศึกษาเด็กว่า มีความสามารถทำอะไรได้บ้าง และพยายามส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ที่เขาสามารถทำได้ไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กจนเกินกำลังของเด็ก

๔. ช่วย让孩子เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ควรกระทำ

๕. ต้องรู้จักอธิบายคำถามต่างๆ ที่เด็กสนใจ และมีความเต็มใจที่จะอธิบายปัญหาหรือรับฟังเหตุผลต่างๆ ของเด็ก และนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาพิจารณาอีกครั้ง

๖. มีความนับถือในตัวเด็ก อย่าบังคับจนเกินไป ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ้าง

๗. ควรยกย่องหรือให้คำชมเชยเด็กในโอกาสอันควรเพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจ และแสดงความพอใจต่อการกระทำของเด็ก

^{๒๕} กรมสามัญศึกษา, *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕*, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๐), หน้า ๒๖.

๘. จงเป็นคนมีเหตุผล และสามารถอธิบายเหตุผลต่างๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจ ก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและกระทำตาม

๙. จงเป็นคนคงเส้นคงวา อย่าแสดงอาการวันนี้ดีพรุ่งนี้ร้าย หรือวันนี้สั่งให้ทำอย่างนี้ แต่พรุ่งนี้ให้ทำอีกอย่างหนึ่ง

๑๐. อย่าทำการลงโทษเด็กเมื่อเวลาโกรธ

๑๑. ควรยกบุคคลที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง

๑๒. การให้กฎเกณฑ์ต่างๆ จะต้องให้เวลาที่เหมาะสม

๑๓. การทำโทษเด็กเมื่อทำผิด ควรจะเป็นการสั่งสอนไม่ควรทำอย่างดุร้ายรุนแรงทารุณต่างๆ หรือทำเป็นเวลานาน การทำโทษควรจะทำอย่างคงเส้นคงวา และทันทีทันใดเพื่อเด็กจะได้รู้ว่าทำไมเขาจึงถูกลงโทษ

๑๔. ควรจะเข้าใจว่า ไม่มีใครในโลกนี้ที่จะสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามกฎที่ตั้งขึ้นแต่ควรสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และการใช้อำนาจเพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอันสมบูรณ์ พ่อแม่ผู้ใหญ่หรือครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูและสั่งสอนเด็ก ควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุด ต้องไม่ลืมว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยเด็กให้เรียนรู้ในสิ่งที่จะทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะสะสมระเบียบวินัยและอุดมคติทีละน้อยๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยพลังความคิดที่เจริญงอกงามขึ้น อันจะทำให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตัวเองได้ในที่สุด

นวลศิริ เปาโรหิตย์ ได้กำหนดแนวคิด การสร้างวินัยให้เด็กยอมรับนั้นวินัยไว้ ดังนี้^{๓๐}

๑. กฎต้องสมเหตุสมผล หมายความว่า สิ่งที่ต้องการให้เด็กทำนั้น ควรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และเป็นเรื่อง que เด็กทำได้ในระดับอายุของเขา

๒. กฎต้องถูกต้อง ชัดเจน ไม่คลุมเครือ คือ ต้องแน่ใจว่ากฎที่ตั้งขึ้นให้เด็กทุกเรื่องเป็นสิ่งที่ชัดเจนอย่างไม่มีข้อสงสัย หรือโต้เถียงได้

๓. กฎต้องบังคับได้ ต้องมีการกำหนดโทษถ้าผิดก็ต้องลงโทษอย่างจริงจัง ทำอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

สมบัติ ตาปัญญา ได้กล่าวถึง การสร้างวินัย คือ การสอนหรือฝึกคนให้เชื่อฟังกฎระเบียบบังคับหรือแนวทางการปฏิบัติตนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในขณะที่การลงโทษมุ่งที่จะควบคุมพฤติกรรมของเด็ก การสร้างวินัยจะมุ่งพัฒนาพฤติกรรมมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน

^{๓๐}นวลศิริ เปาโรหิตย์, จะสร้างวินัยให้นักเรียนยอมรับได้อย่างไร, แนวแนว, ๓๑ (๑๖๑) : มีนาคม, ๒๕๔๐), หน้า ๓๑ - ๓๔.

ด้านการมีความประพฤติที่เหมาะสม นั้นก็หมายถึงการที่ครูจะสอนเด็กให้รู้จักควบคุมตนเอง และเชื่อมั่นในตนเอง โดยเน้นหนักที่สิ่งซึ่งอยากให้เด็กเรียนรู้และระดับความสามารถของเด็ก เป็นการสร้างรากฐานของการนำเด็กไปสู่ความกลมกลืน กับตนเองและคนอื่นๆ เป้าหมายสูงสุดของการสร้างวินัยก็คือให้เด็กเข้าใจพฤติกรรมของตนเอง ริเริ่มทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเลือกทำและการพัฒนาตนเองและผู้อื่น^{๓๑}

๒.๓.๖ หลักธรรมที่สร้างวินัยให้เกิดในโรงเรียน

การส่งเสริมวินัยในโรงเรียนนั้นต้องมีหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่ดีขึ้น และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวางตัวทำหน้าที่เป็นนักเรียนที่ดีของพ่อแม่ ครูอาจารย์ ซึ่งมีหลักธรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยและปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นที่ถูกคลองธรรมเห็นตามความเป็นจริง ๒ ประการ ดังนี้^{๓๒}

๑. ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโมสะ คือ เสี่ยงจากผู้อื่นหรือเสี่ยงบอกจากผู้อื่น ได้แก่ การรับการถ่ายทอดหรืออิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมสังคม เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อนที่คบ หนังสือสื่อมวลชน และวัฒนธรรมซึ่งได้แก่ข่าวสารที่ถูกดอง สังสอน อบรม แนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม

๒. ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ คือ การทำไว้ในใจโดยแยบคายและในทำนองเดียวกัน แหล่งที่มาของการศึกษาที่ผิดหรือความไร้การศึกษา ที่เรียกว่าปัจจัยแห่งมิจาทิฐิ ก็มี ๒ อย่างเหมือนกัน คือ ปรโตโมสะ เสี่ยงบอกจากภายนอกที่ไม่ดีงาม ไม่ถูกต้องและอโยนิโสมนสิการ การทำในใจไม่แยบคาย การไม่รู้จักคิด คิดไม่เป็นหรือการขาดโยนิโสมนสิการนั่นเอง

๒.๓.๗ กระบวนของการศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ได้กล่าวถึง กระบวนของการศึกษาได้แก่ สัมมาทิฐิ เมื่อมีสัมมาทิฐิเป็นแกนนำเป็นรากฐาน กระบวนของการศึกษาภายในตัวบุคคลก็ดำเนินไปได้ กระบวนของการศึกษานี้แบ่ง มีขั้นตอนใหญ่ๆ ที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ^{๓๓}

^{๓๑} สมบัติ ตาปัญญา, การสำรวจทัศนคติต่อการสร้างวินัยและพฤติกรรมในการสร้างวินัยของนักเรียน” ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๕), หน้า ๒๑.

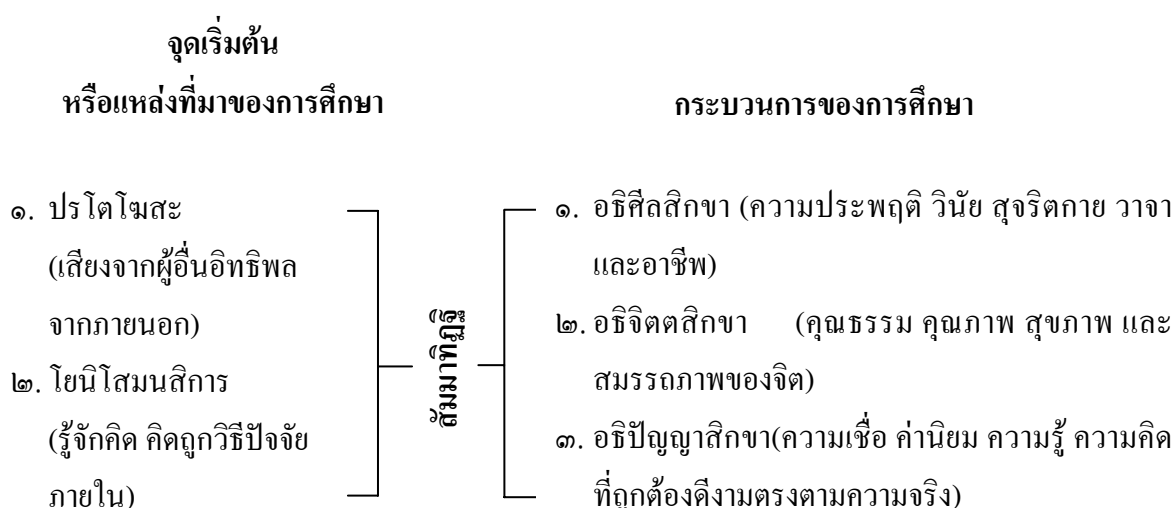
^{๓๒} พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (บริษัทธรรมสาร, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑.

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑-๑๕.

๑. อธิศีลสิกขา การฝึกอบรมในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกาย วาจาและสัมมาอาชีวะ เจริญอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางความประพฤติ วินัย และความสัมพันธ์ทางสังคมถึงมาตรฐานอารยชน เป็นพื้นฐานแก่การสร้างเสริมคุณภาพจิตใจที่ดี

๒. อธิจิตสิกขา การศึกษาด้านจิตหรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมีสัมมาวายามะ สัมมาสติและสัมมาสมาธิ เจริญอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางคุณธรรม มีคุณภาพจิตใจ สมรรถภาพทางจิตและสุขภาพจิตพัฒนาถึงมาตรฐานอารยชน เป็นพื้นฐานแห่งการพัฒนาปัญญาได้ดี

๓. อธิปัญญาสิกขา การศึกษาด้านปัญญาหรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมีสัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ เจริญอกงาม จนบุคคลมีความพร้อมทางปัญญาถึงมาตรฐานอารยชน สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา มีจิตใจผ่องใส เบิกบาน ไร้ทุกข์ หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นต่างๆ เป็นอิสระเสรีด้วยปัญญาอย่างแท้จริง เมื่อทำความเข้าใจอย่างนี้ ก็มองเห็นรูปร่างของกระบวนการแห่งการศึกษา ดังนี้

แผนภูมิที่ ๒.๑ กระบวนการแห่งการศึกษาตามหลักพุทธธรรม

ที่มา : วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม, พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, ๒๕๔๖).

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการของวินัยในโรงเรียนไว้ ดังนี้^{๓๔}

๑. ตามวัตถุประสงค์ของวินัยโรงเรียน ก็คือต้องส่งเสริมให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีสามารถปกครองตนเองได้

^{๓๔}กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช พ.ศ. ๒๕๔๔ , พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับรองสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๐.

๒. วินัยที่ดีช่วยให้นักเรียน เรียนสำเร็จตามเป้าหมายของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

๓. วินัยในโรงเรียนจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนและปัจจัยสิ่งแวดล้อมหลายๆ ด้าน

๔. วินัยในโรงเรียน จะดำเนินควบคู่ไปกับการเรียนการสอนและความต้องการพื้นฐานของนักเรียนสำคัญ

๕. การกำหนดระเบียบวินัยในโรงเรียน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการพื้นฐานของนักเรียนเป็นสำคัญ

๖. วินัยในโรงเรียน จะต้องเป็นข้อบัญญัติที่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาศึกษาแนวคิดในการส่งเสริมวินัยตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว เป็นการส่งเสริมวินัยนักเรียนและเป็นการพัฒนาวินัยนักเรียนทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตควบคู่กับการพัฒนาทางด้านการศึกษาถือว่าเป็นการพัฒนาทั้งสองด้าน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการอบรมนักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนตลอดถึงประเทศชาติด้วย

๒.๓.๘ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมความมีวินัย

การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญของประเทศผู้บริหารโรงเรียน จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จสมประสงค์ หลักและทฤษฎีการศึกษาจะมีส่วนช่วยให้นักบริหารการศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์แนวคิดที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะสามารถนำไปปรับปรุงและเลือกปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมและความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้^{๓๕}

๑. กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและคู่มือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

๒) กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา

^{๓๕}กรมวิชาการ, เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔, คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕), หน้า ๗.

- ๓) ศึกษาข้อมูล แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น
- ๔) กำหนดและมอบหมายบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม
- ๒. นิเทศและติดตาม
 - ๑) นิเทศติดตามการวางแผน โครงการปฏิบัติงานและอนุมัติให้ความเห็นชอบ
 - ๒) นิเทศติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
- ๓. ส่งเสริมสนับสนุน
 - ๑) ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน
 - ๒) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๓) สนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ให้คำปรึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ๔. ประเมินและรายงาน
 - ๑) รับทราบการประเมินพร้อมเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม
 - ๒) รายงานการจัดกิจกรรมให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

Kouzes และ Posner ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารไว้ ๕ ประการ ดังนี้^{๓๖}

๑. กระตุ้นให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ ผู้บริหารที่แสวงหาโอกาสและความท้าทายในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนาและริเริ่มสิ่งใหม่ในกระบวนการทำงาน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานที่สูงขึ้น และทดลองทำ ขอมรับความเสี่ยงและเรียนรู้จากข้อผิดพลาด
๒. สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ คือผู้บริหารที่สร้างวิสัยทัศน์เพื่อยกระดับองค์กรให้ดีและสูงขึ้น และแสวงหาความร่วมมือในวิสัยทัศน์ ด้วยการจูงใจให้เห็นคุณค่าผลประโยชน์และคาดหวังที่มีร่วมกัน
๓. มอบอำนาจการปฏิบัติงาน คือผู้บริหารที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรโดยการให้อำนาจ ให้ทางเลือก พัฒนาความสามารถมอบหมายงานที่สำคัญและให้การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกรับอำนาจให้แก่ผู้ตามและผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารโน้มน้าวและชักจูงใจผู้อื่น เป็นผู้มีความรู้ทักษะและความชำนาญ

^{๓๖} Kouzes, J.M. and B.Z. Posner, The Leadership Challenge, 2nd ed. San Francisco : Jossey

๔. เป็นแบบอย่างการปฏิบัติ คือ ผู้บริหารที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตามค่านิยมที่มีร่วมกันในองค์กรและผู้นำจะต้องลงมือปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ความตั้งใจ ทুমเทและการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมผู้ตามให้เกิดความยึดมั่นต่อการปฏิบัติการทำงาน

๕. เสริมสร้างกำลังใจในการทำงาน คือ ผู้บริหารที่ยอมรับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานแต่ละบุคคลในความสำเร็จของทุกโครงการ และต้องให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างกำลังใจในการทำงานและแสดงความเอาใจใส่ต่อผู้ตามรวมทั้งการฉลองความสำเร็จของทีม อย่างสม่ำเสมอ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้^{๓๓}

๑. บทบาทหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน
๒. บทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมในการบริหารต่างๆ เพื่อโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้
๓. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพ
๔. บทบาทหน้าที่ในการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างความสุขในการทำงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน
๕. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือร่วมสติปัญญาของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเพื่อบริหาร
๖. บทบาทหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากร และควบคุมกำกับติดตามบุคลากรใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญของประเทศชาติจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อที่จะได้นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สมประสงค์ หลักการและทฤษฎีการศึกษาจะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ กว้างไกล

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนกับวินัยนักเรียนนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้^{๓๔}

๑. ผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น ความสามัคคี การแต่งกาย มารยาท เป็นต้น

^{๓๓}สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, “เรื่องในอนุญาตการประกอบวิชาชีพผู้บริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐ - ๑๑.

^{๓๔}เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, เอกสารประกอบคำบรรยายการบริหารกิจการนักเรียน”, (พิษณุโลก : พิมพ์ไทย, ๒๕๒๐), หน้า ๖๐ - ๖๑.

๒. ควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน

๓. การออกคำสั่ง ระเบียบต่างๆ ควรพิจารณาให้รอบคอบ มีเหตุผล จะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

๔. การที่นักเรียนประพฤติดีนั้น ควรเกิดจากการที่นักเรียนเห็นดีเห็นชอบด้วยตนเอง ไม่ควรบีบบังคับ เพราะเป้าหมายของวินัยในโรงเรียนคือ ให้นักเรียนควบคุมตนเอง

๕. การจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในชีวิต

๖. ให้คำปรึกษาและคำแนะนำกรณีผู้มีปัญหาทางวินัย ถ้ามีการลงโทษควรพิจารณาให้รอบคอบ ถูกต้องและยุติธรรม

สนอง เครือมาก ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัย ดังนี้^{๓๕}

๑. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน

๒. กำหนดระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพของสังคมและให้คณะครูได้มีส่วนร่วมกำหนด

๓. ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนทางราชการเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยของนักเรียน

๔. ปรึกษาและประสานงานต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

๕. เป็นผู้อบรมสั่งสอนนักเรียนและกระตุ้นครูให้กำลังใจในการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัย

๖. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้การเสริมสร้างวินัยเกิดผลดี

๗. ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการรักษาวินัย

๘. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการติดตามประเมินผล

สรุปจากการทบทวนจากทฤษฎีกระบวนการส่งเสริมวินัยนักเรียนว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การส่งเสริมวินัยนักเรียนประสบผลสำเร็จได้ โดยผู้บริหารต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต้องร่วมมือกันระหว่างคณะครู นักเรียน เพื่อกำหนดมาตรฐาน ความประพฤติเพื่อนำไปปฏิบัติ ตลอดจนทำการอบรมนักเรียนและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนส่งเสริมครู

^{๓๕} สอนง เครือมาก, คู่มือสอบผู้บริหารการศึกษา, หน้า ๑๑๕.

ในการส่งเสริมวินัยให้นักเรียน เมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมก็จะทำให้เกิดการยอมรับ เต็มใจปฏิบัติ จนติดเป็นนิสัยและค่านิยมอันดีงามของสังคมต่อไป

๒.๓.๕ คุณค่าและประโยชน์ของควมมีวินัย

คุณค่าของควมมีวินัย ช่วยให้สังคมหรือกลุ่มคนต่างๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึงกฎเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับเฉพาะในกลุ่มคนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงระเบียบวินัยภายในตัวบุคคลด้วยกลุ่มสังคมใดที่มีระเบียบวินัยในตนเองมากก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกันและ เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี

ไพฑูรย์ การเพียร ได้กล่าวว่า วินัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ วินัยจะเป็นเครื่องช่วยในการแนะนำความประพฤติของบุคคล จุดมุ่งหมาย ของวินัยทั้งหลายมิได้มีไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของเด็กที่ผู้ใหญ่บังคับแต่ความหมายที่แท้จริง ของวินัยคือวิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดความต้องการทำในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่สังคมและตัวเองมิใช่ด้วยการบังคับ แต่เกิดจากภายในตัวเด็กเองจะดีที่สุด^{๔๐}

บุญชม ศรีสะอาด ได้กล่าวถึงวินัยในตนเองและมีคุณค่า ดังนี้^{๔๑}

๑. วินัยในตนเองช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม

๒. วินัยในตนเองเป็นเครื่องเตรียมตัวเด็กสำหรับการดำเนินชีวิตในภายหน้า ซึ่งเมื่อ เติบโตเป็นผู้ใหญ่มีเสรีภาพอย่างเต็มที่ก็จะมียศระที่จะต้องผูกพันกับความรู้สึกรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดด้วย

๓. วินัยในตนเองเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมตนเองทีละน้อยจะได้เป็นนิสัยติดตัวไปภายหน้าและทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง

พัฒนา จันทนา ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของควมมีวินัย ซึ่งพอสรุปได้ว่าการมีวินัยเป็นการสร้างสมรรถภาพของบุคคล โดยเฉพาะเยาวชนของชาติหรือนักเรียนให้

^{๔๐}ไพฑูรย์ การเพียร, บทบาทของครูในการส่งเสริมควมมีวินัยในตนเองของประถมศึกษา อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖.

^{๔๑}บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๑ - ๑๑๓

มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเองได้ดี และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า วินัยสร้างคนคนสร้างชาติ^{๔๒}

สุชา จันทรเฒ ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยไว้ว่า คุณค่าของการมีวินัยเพื่อมนุษยธรรม ทำให้ยอมรับนับถือในศักดิ์และสิทธิของบุคคล ทำให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเป็นผู้นำและยอมรับความสามารถของบุคคลแต่ละคนและเห็นว่าการมีวินัยก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้^{๔๓}

๑. ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย
๒. ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน
๓. ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองกันให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
๔. ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของตนเอง
๕. ช่วยให้ครูและเด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน
๖. ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พนัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระเบียบวินัย ดังนี้^{๔๔}

๑. ทำให้ป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิต
๒. ทำให้ได้รับการยอมรับ และไว้วางใจจากบุคคลอื่น
๓. ทำให้สังคมสงบสุข เพราะทุกคนปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน
๔. ทำให้บุคคลที่มีระเบียบวินัยดี สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ทางที่ดีได้ง่าย

อรรถพ อุณจะนำ ได้สรุปถึง ประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ ดังนี้^{๔๕}

๑. ช่วยสร้าง และรักษาสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน และความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ถ้าขาดวินัยในห้องเรียน และนักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน การดำเนินงานในห้องเรียนจะเป็นไปอย่างไม่มีราบรื่น ในที่สุดผลเสียจะเกิดแก่ตัวนักเรียนเอง เช่น ห้องเรียนที่ไม่มีระเบียบ นักเรียนนี้ก็อยากทำอะไรก็ทำตามใจชอบ การเรียนของตนเองและเพื่อนก็ต้องชะงักลง

^{๔๒}พัฒนา จันทนา, เสริมทักษะในการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา, (ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

^{๔๓}สุชา จันทรเฒ, หลักการศึกษาจิตวิทยาหลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : แพร่วิทยา, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

^{๔๔}พนัส หันนาคินทร์, สร้างเสริมลักษณะนิสัย ๖, (กรุงเทพมหานคร : แมค, ๒๕๔๒), หน้า ๓๘.

^{๔๕}อรรถพ อุณจะนำ, โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนเกาะคาวิทยา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง, (ลำปาง : โรงเรียนเกาะคาวิทยาคม, ๒๕๔๑), หน้า ๒๕.

๒. วินัยเป็นเครื่องเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำรงชีวิตในภายหลัง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และสมาชิกภายในครอบครัว การช่วยกันและร่วมมือกันในการแก้ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาจราจร ปัญหาการรักษาระบบนิเวศวิทยา ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และปัญหาการเสียดายอาหาร ตลอดจนการสร้างวินัยสำหรับหมู่คณะเพื่อรองรับกับสังคมใหม่ที่เรียกว่า “นิคส์” การมีวินัยในโรงเรียนเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และรับผิดชอบในการกระทำต่างๆ ของตน อันจะนำผลมาสู่ตนเองและคณะของตนในอนาคต

๓. วินัยเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมบังคับใจตัวเองไปที่ละน้อย โรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝัง อบรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองดี ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนจะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา และสม่ำเสมอ ด้วยการมอบหมายหน้าที่ให้ทำ และให้ควบคุมตัวเองให้ปฏิบัติหน้าที่นั้นให้ดีที่สุดในกำลัง และความสามารถของแต่ละคน ซึ่งมีอยู่ต่างๆ กัน โรงเรียนต้องฝึกและอบรมชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความคิด ความงาม และความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในทางที่ชอบจนเป็นนิสัย มีลักษณะนิสัย ที่จะนำความเจริญมาสู่ตนเอง และสังคม ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องรู้จักนำตนเองให้ประพฤติ และปฏิบัติกรงานในทางที่ถูกที่ควร

สรุปจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการแล้ว การสร้างวินัยเป็นการขัดเกลาพฤติกรรมของเด็ก และช่วยให้เด็กเรียนรู้การควบคุมตนเอง ไปพร้อมกับการให้กำลังใจไม่ใช่ความเจ็บปวดที่ไม่มีความหมายใดๆ ต่อการเรียนรู้ หากท่าน เป็นพ่อแม่ หรือมีเพื่อนที่มีลูกก็จะสังเกตได้ไม่ยาก ว่าในช่วงที่เด็กอายุประมาณหนึ่งหรือสองขวบ เราสอนเด็กให้ตบมือ เดิน หรือพูดอย่างไร เราจะใช้การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การชมเชย ให้รางวัล และช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนให้มากที่สุด ไม่ใช่การดุคำ ตี คุกเข่าเยาะเย้ย หรือข่มขู่อย่างแน่นนอน การกระตุ้นหรือชมเชย ให้กำลังใจเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้รางวัล ซึ่งทำให้เด็กอยากฝึกฝน เรียนรู้ และไปให้ถึงเป้าหมาย เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะในที่สุดเด็กก็จะเรียนรู้ว่าตัวเองเท่านั้น ที่เป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้ได้รับรางวัลหรือความชื่นชม และเขาจะเลือกที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ ซึ่งทำให้เด็กรู้สึกที่สามารถควบคุมชีวิตของตนได้ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญของการมีความภาคภูมิใจในตนเอง

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไทยรัฐ บุญญา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านแวงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้^{๔๖} ก่อนการพัฒนา นักเรียนแต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อยและถูกต้องตามวันที่กำหนดไว้ ด้านการเข้าคิวรอรับสิ่งของหรืออาหารกลางวันยังไม่มีคิว ขาดการเคารพสิทธิของผู้อื่น แย่งแย่งกัน ส่วนด้านการดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน มีนักเรียนมักง่ายทิ้งขยะตามอำเภอใจ บริเวณทั่วไปของโรงเรียนสกปรก เด็กนักเรียนขาดวินัยในตนเอง หลังจากการดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การปฏิบัติกิจกรรม ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ ๑ และวงรอบที่ ๒ ผลการศึกษา พบว่า ด้านการแต่งกายนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนบ้านแวงวิทยา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน สะอาด เรียบร้อย น่าดู สอดคล้องกับแต่ละวัน ผลจากการพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจาก การมีส่วนร่วมของครู นักเรียน โดยใช้กิจกรรมการประกวด การแต่งกายประจำวันและครูอบรมหน้าเสาธงทุกวัน รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนแต่งกายสะอาดและถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ด้านการเข้าคิวรอรับสิ่งของ ทำให้นักเรียนรู้จักเข้าคิว รู้จักคิวก่อนหลังมีวินัยในตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องควบคุม ด้านการดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียนในปัจจุบันนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองมีความรับผิดชอบ รู้จักการรักษาความสะอาดของห้องเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

จำนงค์ เต้าชัยภูมิ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาพัฒนาการดำเนินงานด้านเสริมสร้าง ความมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองฉิม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูขาดการสอดแทรกส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมีวินัยให้แก่ผู้เรียน นักเรียนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ความประพฤติและการแต่งกาย ระบบกำกับติดตามผลแบบมีส่วนร่วมขาดประสิทธิภาพ การพัฒนาได้นำวิธีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมมาใช้ดำเนินการพัฒनावินัยนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นพบว่าผู้บริหาร คณะครูผู้สอนและชุมชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน โดยทุกฝ่ายตระหนักเห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ต้องมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามกระบวนการ PAOR ที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่าง

^{๔๖}ไทยรัฐ บุญญา, “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านแวงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๗), หน้า ๘๖-๑๐๖.

มีประสิทธิภาพและมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานร่วมกันและเกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ผลการประเมินพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจิม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบ ความประพฤติการแต่งกาย ในวงรอบที่ ๒ สูงขึ้น นักเรียนตระหนักและพร้อมที่จะพัฒนา กระตือรือร้นในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น^{๔๓}

บุญเลิศ บุญไชโย ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนสี่แยกบ้านสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สภาพปัญหาความมีวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังขาดการสอดแทรกส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมีวินัยด้านความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียนนักเรียนขาดความระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี เห็นแก่ตัวมาก มีการทะเลาะกันบ่อย ไม่ให้ความสำคัญกับส่วนรวม และการกำกับ ติดตาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนขาดประสิทธิภาพ ผลจากการพัฒนาตามกิจกรรมอบรมให้ความรู้ครู ตามชุดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และนำชุดโปรแกรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติจริง กิจกรรมสถานักเรียนหลังการพัฒนา นักเรียนมีความรับผิดชอบ คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ไม่ละทิ้งหน้าที่ที่มีความละเอียดรอบคอบ ขอมรับผลการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมาย มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสนใจ พากเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง ขอมรับผลการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ^{๔๔}

ทรงศักดิ์ คลังบุญครอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ อำเภอมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายมีปัญหาเกี่ยวกับการแต่งกาย โดยนักเรียนหญิงมีการใช้เครื่องสำอาง สวมเสื้อรัดรูป กระโปรงสั้น เอาชายเสื้อออกนอกกระโปรง และเขียนข้อความที่ชายเสื้อ เข็มขัดและรองเท้าไม่ถูกต้อง รวมทั้งนิยมใส่เครื่องประดับของมีค่า ขาดความรับผิดชอบส่งงานไม่เป็นไปตามกำหนดและไม่รับผิดชอบงานที่ครูมอบหมาย หลังจากการดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ คือ โครงการณรงค์

^{๔๓}จำนงค์ เต้าชัยภูมิ, “การพัฒนาการดำเนินงานด้านเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองจิม อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

^{๔๔}บุญเลิศ บุญไชโย, “การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโรงเรียนบ้านสี่แยกสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐๕-๑๐๘.

การรักษาความสะอาด ประกอบด้วยกิจกรรมประชาสัมพันธ์การรักษาความสะอาด และกิจกรรมประกวดคำขวัญรณรงค์ เรื่องความสะอาด และโครงการรักษาความสะอาดในห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนประกอบด้วย กิจกรรมเวรบริการห้องเรียน กิจกรรมตกแต่งอาคารเรียน และกิจกรรมทำความสะอาดทุกตารางนิ้ว พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามพฤติกรรมบ่งชี้ด้านความสะอาดทุกคน โดยนักเรียน เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าความสำคัญของการรักษาความสะอาด ทำให้ปฏิบัติหน้างาน ตามบทบาทหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มได้โดยสำนึกที่เกิดขึ้นในตนเองมีความภาคภูมิใจในผลงาน ทำให้ห้องเรียนและบริเวณที่รับผิดชอบภายในโรงเรียนมีความสะอาดอยู่เสมอ^{๔๙}

สหรัตน์ ประทุมตา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนขมิ้นราษฎร์สงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนในการขาดวินัยมีอยู่ ๒ ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลาและด้านการแต่งกาย ได้กำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมพัฒนา คือ ๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ๒. การจัดฐานอบรมวินัยเสริมสร้างความเข้มแข็ง ๓. การนิเทศติดตามเมื่อดำเนินการพัฒนาเสร็จสิ้นตามกระบวนการ พบว่า พฤติกรรมการพัฒนาตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา และการแต่งกาย นักเรียนแต่ละชั้นตรงต่อเวลาในการเรียน นักเรียนมาทันเข้าแถวหน้าเสาธง ไม่มาโรงเรียนสาย สังเกต การส่งงานครูจะส่งงานทันตามที่กำหนดและการเข้าร่วมกิจกรรมไม่เชื่องช้าหรือไม่ใช้เวลานาน นักเรียนจะเร็ว รับ และพร้อมเพรียงกัน และเมื่อได้ยินสัญญาณเรียกแถวหรือสัญญาณเข้าห้องเรียน นักเรียนจะตรงเวลา จึงเห็นว่าการนิเทศติดตามพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเอาใจใส่ และให้ความช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น^{๕๐}

จุลพงษ์ ทัตญะเชิงพิณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนบ้านหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีจาก การศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษาพบว่า ความไม่รับผิดชอบต่อตนเอง คือ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน หยอกล้อเล่นกันในห้องเรียน ไม่ส่งการบ้าน ส่งผลให้ผลการเรียนต่ำลง นอกจากนั้นยังแต่งกายไม่เรียบร้อยสร้างปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูเป็นอย่างมาก และปัญหาความ

^{๔๙}ทรงศักดิ์ คลังบุญครอง, “การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑๗-๑๒๐.

^{๕๐}สหรัตน์ ประทุมตา, “การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบโรงเรียนขมิ้นราษฎร์สงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕), หน้า ๕๘-๑๐๒.

รับผิดชอบต่อโรงเรียน คือ นักเรียนไม่ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและห้องเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ผลการดำเนินการโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดแทรกเรื่องความรับผิดชอบในห้องเรียน การจัดโครงการประกวดห้องเรียนดีเด่น ทำให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในวงรอบที่ ๒ โรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำ และกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและการเสริมแรงให้เด็กนักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบไปในทางที่ดีขึ้น มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง โรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการพัฒนาเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบขั้นตอน^{๕๑}

พระครูโอภาสวิรุณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ๑. โดยรวมทุกคนเห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยตรง ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ทุกขนาดโรงเรียน มีปัญหาทั้งโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ๒. บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน^{๕๒}

ลาเรส (Lares)^{๕๓} ได้ศึกษาความเข้าใจหลักการและการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ ในด้านวินัยนักเรียนเพื่อกำหนดคุณภาพของระบบการดูแลจัดการวินัย การแก้ปัญหาวินัยนักเรียน ตลอดจนกำจัดอุปสรรคในการแก้ปัญหาวินัยนักเรียนเพื่อปรับปรุง

^{๕๑}จุลพงษ์ ทัศนุฑฒิ, “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕), หน้า ๖๓-๖๕.

^{๕๒}พระครูโอภาสวิรุณ, “ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมและจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖),

^{๕๓}Lares, John Stephen. “Total Quality Management as a Means to Improve the Process of Student Discipline” , **Dissertation Abstracts International**, 56 (5) : 1603-A ; November, 1995.

พฤติกรรมที่มีคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานวินัยนักเรียน วิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับวินัยนักเรียนโดยใช้หลัก TQM และร่วมกันตัดสินใจว่าปัญหาวินัยในเรื่องใด ช่วงเวลาใดของการเรียนที่เป็นปัญหาสำคัญ ตลอดจนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาวินัยนักเรียนใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากทำให้นักเรียนพัฒนาการมีวินัยที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ ให้ผู้ใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนหาแนวทางในบรรยากาศแห่งความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีผลทำให้นักเรียนรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนและเสริมสร้างความรับผิดชอบในการมีพฤติกรรมของตน หลักการนี้จึงเป็นวิธีการสนับสนุนให้นักเรียนมีวินัยด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความไม่พอใจหรือโกรธแค้นผู้ใหญ่และโรงเรียน

จอห์นสัน (Johnson) ได้ ศึกษาการใช้ทีมงานร่วมกันรักษาระเบียบวินัยในด้านต่างๆ ของโรงเรียน และการจัดกลุ่มให้คำปรึกษาของครูจะช่วยลดจำนวนพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำผิดต่างๆ และส่งผลต่อการหยุดและเลิกพฤติกรรมเหล่านั้น จากคำตอบที่ได้เห็นด้วยที่ว่า ทีมงานร่วมกันรักษาวินัยและการจัดกลุ่มให้คำปรึกษาของครูช่วยลดปัญหาการกระทำผิดวินัยและช่วยปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนและการลดเลิกพฤติกรรมทำผิดวินัยมีความสัมพันธ์กับอาศัยความเห็นด้วยของผู้บริหารที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งสองอย่าง^{๔๔}

บูล (Bull) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อระดับการสนับสนุน ในการใช้กฎระเบียบ และการทำตามกฎระเบียบเพื่อรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน โดยมุ่งศึกษากฎระเบียบของโรงเรียนใน ๔ ด้าน คือ การรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน สิทธิเสรีภาพของนักเรียน การล่วงเกินทางเพศ และกฎระเบียบสำหรับนักเรียนที่ชอบก่อความวุ่นวาย นอกจากนี้ยังสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุนของผู้บริหารและประสิทธิภาพในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุน และความถี่ของพฤติกรรมทำผิดระเบียบของโรงเรียน การศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของประสิทธิภาพในการทำงาน และระดับการส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและสิทธิเสรีภาพการส่งเสริมการมีระเบียบวินัยของนักเรียนที่เผชิญปัญหาการล่วงเกินทางเพศ^{๔๕}

เดดี้ (Dade) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนในโปรแกรมพฤติกรรมหมู่วอก โดยศึกษาจากโรงเรียนไฮสคูลในชนบท และการวิจัยได้ออกแบบเพื่อลดพฤติกรรมด้านลบ และพฤติกรรมที่เสียหายจากการได้แบบจากหมู่วอก และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ผลจากการศึกษา

^{๔๔} Johnson, Constance Ellen. "Effect of Interdisciplinary Teams and Teacher Advisory Groups on Middle School Discipline", **Dissertation Abstracts International**, 57 (7) : 2769-A ; January, 1997.

^{๔๕} Bull, Harry Clinton, Jr. "High School Administrator's Perception of Their Comfort Levels with the Law of Safe Schools", **Dissertation Abstracts International**, 56 (3) : 669-A ; September, 1998.

พบว่า นักเรียนเห็นด้วยในบางส่วนนักเรียนเห็นว่าโปรแกรมการลดพฤติกรรมนี้ประสบความสำเร็จในบางส่วน และมีการลดพฤติกรรมที่ไม่ดีในโรงเรียนชนบทเหล่านี้ โครงการนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมในชั้นเรียน การติดต่อพบปะที่ไม่ได้รับการยอมรับ ความดีของการประชุม ผู้ปกครองนักเรียน การยึดถือระเบียบวินัยของโรงเรียน พฤติกรรมที่ผิดกฎหมายการลักขโมยและการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักเรียนที่อยู่ในโปรแกรมนี้เห็นด้วยว่า มีการลดพฤติกรรมการกระทำผิดที่ร้ายแรงลดน้อยลงกว่าเดิม^{๕๖}

ออสเตอร์ไลน์ (Osterline) ได้ศึกษาประเด็นการให้เสรีภาพการควบคุมเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ซึ่งกำลังขยายอยู่ในโรงเรียนภาคบังคับที่อายุผู้เรียนลดลง เพื่อวิเคราะห์วิธีการวางแผนของนักเรียนว่ามีนิสัยสัมพันธ์กับภูมิหลังทางสังคมของตน เชิงความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ครั้งนี้อาศัยการสัมภาษณ์นักเรียน กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปรียบเทียบแล้วนักเรียนมีพลังของนักเรียนที่เป็นกลุ่มหนึ่งถูกทำให้อ่อนลงโดยงานอิสระ ผลตามมาประการหนึ่งของแผนงานรายงานบุคคล คือ ความรับผิดชอบบางอย่างถูกเปลี่ยนจากครูไปสู่นักเรียน อีกด้านหนึ่งคือ แผนงานรายบุคคลให้เสรีภาพมากขึ้นแก่นักเรียนที่จะปฏิบัติตามนิสัยของตน งานอิสระสามารถจะเป็นการแสดงให้เห็นการแสดงออกใหม่ๆ “เสรีภาพที่มีความรับผิดชอบ” ที่สร้างขึ้นในทัศนคติด้านเวลา ว่าเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในด้านวินัยในตนเอง^{๕๗}

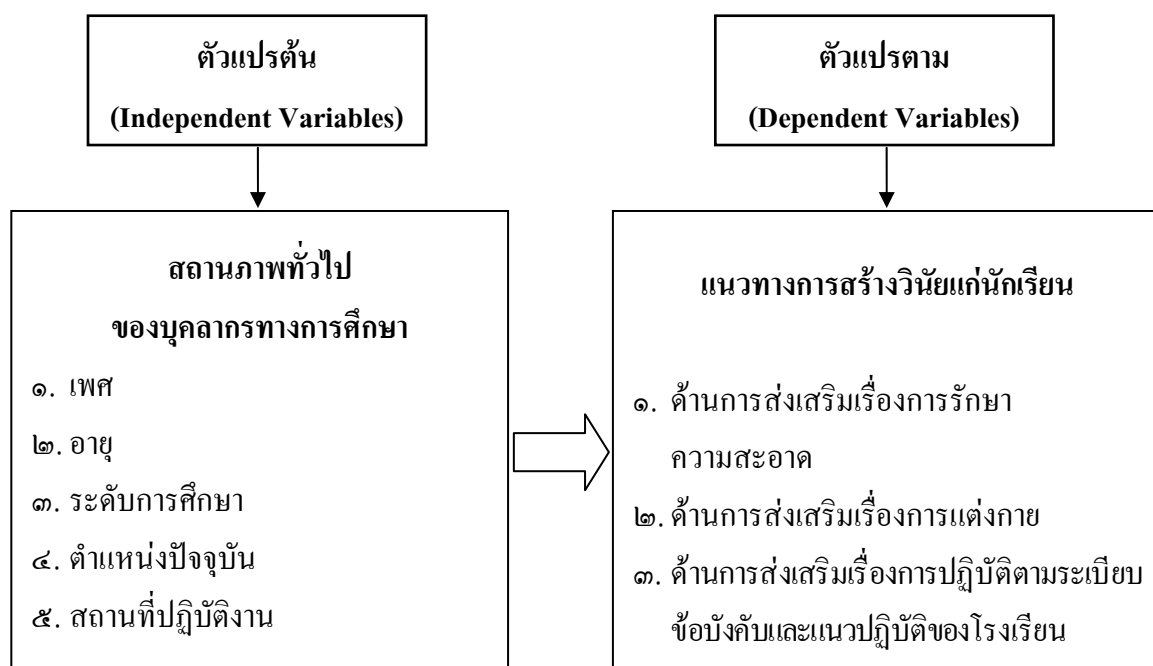
การสร้างวินัยนักเรียนจะต้องดำเนินกิจกรรมด้วยความเอาใจใส่ ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เคารพกฎกติกาที่วางไว้ นักเรียนพัฒนาตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนมีวินัยด้านการตรงต่อเวลา เข้าเรียนตรงเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา การส่งงานครูตามกำหนดเวลา การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามกำหนดเวลา นักเรียนมีวินัยด้านการแต่งกาย รักษาความสะอาดเครื่องแต่งกาย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน รักษาความสะอาดของเล็บมือเล็บเท้า และทรงผมถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน นักเรียนมีวินัยต่อหน้าที่ที่ครูมอบหมาย มีการวางแผนการดำเนินงาน แบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รับผิดชอบงานด้วยความเอาใจใส่ ผลการดำเนินกิจกรรมเป็นที่น่าพอใจ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ยอมรับข้อบกพร่องและปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ชื่นชมผลงานของตนเองแต่มิมีนักเรียนบางคนที่ไม่เข้าเรียนตามตารางเรียน ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามเวลา ทรงผมไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

^{๕๖}Dade, Clarence Edward, Jr. “A Description and Analysis of the Perceptions of Students in the Gang Deactivation Program : In an Urban High School”, **Dissertation Abstracts International**, 58 (10) : 3820-A ; April, 1998.

^{๕๗}Osterlind, Eva. “Discipline Via Frithe. Elevers Planering AV Sitt Eget Arbete”, **Dissertation Abstracts International**, 59 (4) : 819-C : Winter, 1998.

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔ (ปทุมธานี-สระบุรี) และความคิดเห็นการสร้างวินัยนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ ๒.๒ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย